

Sygn. akt I PK 327/16

POSTANOWIENIE

Dnia 6 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa M.T., P.L. i R.U.
przeciwko Uniwersytetowi [...] w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 września 2017 r.,
skarg kasacyjnych powodów: M.T., P.L. i R.U.
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt VII Pa (...),

I odmawia przyjęcia skarg kasacyjnych powodów do rozpoznania.

II zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego po 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w K. w sprawie z powództw M.T., P.L. i R.U. przeciwko Uniwersytetowi [...] w K. o przywrócenie do pracy na skutek apelacji strony pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 czerwca 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwa oddalił.

Z ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego wynika, że pozwany rozwiązał z każdym z powodów w 2014 r. stosunek pracy za 3-miesięcznym wypowiedzeniem, wskazując jako przyczynę wypowiedzenia upływ okresu zatrudnienia na stanowisku

adiunkta i nieuzyskanie w tym czasie stopnia doktora habilitowanego. Sąd Rejonowy wskazał, że art. 120 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w brzmieniu zmienionym ustawą z dnia 18 marca 2011 r., z datą obowiązywania od dnia 1 października 2013 r., został uzupełniony o zapis, że zatrudnienie na stanowisku adiunkta osoby nieposiadającej stopnia naukowego doktora habilitowanego nie może trwać dłużej niż osiem lat. Przepis § 80 pkt 2 statutu uczelni przyjętego uchwałą senatu z dnia 25 listopada 2013 r., z datą wejścia w życie od 1 stycznia 2014 r., stanowi, że zatrudnienie na stanowisku adiunkta osoby niemającej stopnia naukowego doktora habilitowanego nie może trwać dłużej niż 8 lat. W § 80 pkt 5 statutu przewidziano, że dla pracowników mianowanych zatrudnionych na czas nieokreślony przed 1 lipca 2001 r. na stanowisku adiunkta okres ten wynosi 17 lat, dla pracowników mianowanych zatrudnionych po 1 lipca 2001 r. - 12 lat, dla pracowników zatrudnionych po 1 września 2006 r. - 9 lat, od 1 października 2013 r. - 8 lat. Regulacja ta korespondowała z postanowieniami uprzednio obowiązujących statutów. W ocenie Sądu Rejonowego, ani ustawa, ani statut nie wskazują czy osobom zatrudnionym przed wejściem w życie nowelizacji przepisu art. 120 ustawy, należy zaliczać dotychczasowy okres pracy na stanowisku adiunkta. Doszedł natomiast do wniosku, że statut z 2013 r. określając okresy zatrudnienia na stanowiskach adiunktów na 17, 12 i 9 lat określił je jako dłuższe niż 8 lat, a zatem w sposób sprzeczny z ustawą. Sąd Rejonowy przyjął, że określone przez statut okresy zatrudnienia nie obowiązują w zakresie wyższym niż ustawowe 8 lat, liczone od dnia wejścia w życie nowelizacji. Wobec tego Sąd Rejonowy uznał, że na dzień wręczenia powodom oświadczeń o wypowiedzeniu stosunków pracy, wskazana przez pracodawcę przyczyna jeszcze się nie ziściła.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w odróżnieniu od innych przepisów ustawy p.o.s.w. znowelizowanych ustawą z dnia 18 marca 2011 r., zmiana art. 120 weszła w życie po długim - dwuletnim *vacatio legis*. Z faktu tego wypływa wniosek, że ustawodawca chciał dać czas uczelniom do dostosowania swoich statutów do znowelizowanego przepisu, jak i pracownikom naukowym na zrobienie habilitacji. Celem przyświecającym ustawodawcy było skrócenie okresów na dokonanie habilitacji, a z faktu, że ustawa nowelizująca nie zawiera przepisów przejściowych, należy wnioskować, że skrócenie to miało dotyczyć wszystkich pracowników

naukowych, także tych, którzy w dniu 1 października 2013 r. zajmowali już stanowiska adiunktów. Do powodów zatem od dnia 1 października 2013 r. miał zastosowanie znowelizowany art. 120 ustawy p.o.s.w., a zatem w tej dacie ich okres zatrudnienia na stanowiskach adiunktów, bez tytułu doktora habilitowanego nie mógł trwać dłużej niż 8 lat. Sąd drugiej instancji uznał, że do sytuacji powodów nie można zastosować § 80 pkt 5 statutu uczelni, bowiem przepis ten w zakresie w jakim przewidywał okresy dłuższe niż 8 lat był sprzeczny z ustawą. Zdaniem Sądu Okręgowego przyczyna wskazana w wypowiedzeniach stosunku pracy była prawdziwa już w dniu 1 października 2013 r., przez co powodom nie przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy.

Skargi kasacyjne oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 9 k.p., § 80 ust. 2 Statutu Uniwersytetu Pedagogicznego w K. ustalonego zarządzeniem nr (...) Rektora Uniwersytetu Pedagogicznego w K. z dnia 5 grudnia 2013 r. w związku z art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 18 k.p. oraz art. 125 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 30 § 4 k.p.

Skarżący wnieśli o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania z uwagi na ich oczywistą zasadność. Za oczywistą zasadnością świadczy ich zdaniem fakt, iż wyrażone przez Sąd drugiej instancji stanowisko pozostaje w całkowitej sprzeczności z poglądami prezentowanymi przez doktrynę, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 12 stycznia 2016 r., II PK 195/15). Skarżący zwrócili nadto uwagę, że wobec małej ilości orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych na kanwie znowelizowanego art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym istnieje konieczność interpretacji przepisu budzącego istotne wątpliwości przez Sąd Najwyższy. Jako istotne zagadnienie prawne jawi się w ich ocenie w szczególności kwestia, czy w obowiązującym stanie prawnym na podstawie art. 120 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym w jego aktualnym brzmieniu termin ośmioletniego zatrudnienia na stanowisku adiunkta osoby bez stopnia naukowego doktora habilitowanego dla osób zatrudnionych na tym stanowisku przed nowelizacją przepisu należy liczyć od momentu wejścia w życie tej nowelizacji, to

jest od dnia 1 października 2013 r., czy też do prawidłowego unormowania sytuacji prawnej takich osób należy stosować przepisy obowiązujące w dniu nawiązania przez nie stosunku pracy z uczelnią wyższą na stanowisku adiunkta. W ocenie skarżących istnieje również potrzeba wykładni przez Sąd Najwyższy treści art. 125 ustawy, w szczególności jaki zakres nadać pojęciu „innych ważnych przyczyn” w odniesieniu do znowelizowanej treści przepisów art. 120, 124 oraz 132 ustawy. Nie jest bowiem jasne, czy za taką przyczynę może zostać uznany brak dostatecznych postępów naukowych. Skarżący wskazali, że gdyby wolą ustawodawcy było ustanowienie jako podstawy rozwiązania stosunku pracy z nauczycielem mianowanym nieuzyskanie w terminie stopnia naukowego doktora habilitowanego, to ustawodawca ująłby tę przesłankę w treści art. 124 ustawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Chybiony jest zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18

października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122). Tym samym sformułowane przez skarżących istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba wykładni przepisu art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym wyklucza możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na fakt, że wobec naruszenia tego przepisu jest ona oczywiście uzasadniona.

Ponadto zauważyć należy, że przytoczony przez skarżących wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2016 r. (II PK 195/15; OSP 2017 nr 1, poz. 4) zapadł w odmiennym stanie faktycznym, bowiem obowiązujący u pracodawcy statut nie zawierał odrębnego uregulowania w stosunku do osób zatrudnionych przed dniem 1 października 2013 r., tak jak to ma miejsce w sprawie, będącej przedmiotem skargi. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że „okres zatrudnienia skarżącej na stanowisku adiunkta powinien trwać do dnia 30 września 2021 r. bowiem w tej dacie upłynie ośmioletni okres zatrudnienia, o którym mowa w art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym, a statut nie zawiera odrębnego uregulowania w stosunku do osób zatrudnionych przed dniem 1 października 2013 r.”. Analogiczne rozstrzygnięcie zapadło w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2017 r. (II PK 59/16, LEX nr 2312017).

Również w doktrynie brak jest w tym zakresie jednolitego stanowiska, na którego występowanie wskazuje skarżący. Zdaniem K.L. po wejściu w życie nowelizacji art. 120 p.o.s.w. liczenie na nowo, od 1 października 2013 r., okresów zatrudnienia na stanowisku asystenta lub adiunkta nauczycieli nieposiadających stopnia doktora lub doktora habilitowanego nie jest założeniem słusznym. [...] W stosunku do wszystkich nauczycieli akademickich zatrudnionych przed 1 października 2013 r. powinny mieć nadal zastosowanie zasady określone w statucie wyższej uczelni, obowiązujące w dniu nawiązania tego stosunku pracy, dotyczące maksymalnego okresu zatrudnienia asystenta bez stopnia naukowego doktora, a także adiunkta bez stopnia naukowego doktora habilitowanego. To samo dotyczy postanowień statutowych określających możliwość przedłużenia, skrócenia lub zawieszenia tych okresów (K.L., *Skutki nieuzyskania stopnia naukowego w określonym terminie przez nauczyciela akademickiego*, PiZS 2012 nr 10, s. 9 i n.).

Odnosząc się do drugiej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy w pierwszej kolejności zauważyć, że bez znaczenia pozostaje

okoliczność małej ilości orzeczeń Sądu Najwyższego wydanych na kanwie znowelizowanego przepisu art. 120 Prawa o szkolnictwie wyższym. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powinno polegać z kolei na sformułowaniu tego zagadnienia (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. V, red. T. Ereciński). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Analiza zagadnienia przedstawionego w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skarg kasacyjnych do rozpoznania ujawnia, że kwestia tam poruszona była już przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego, a odpowiedź na sformułowane przez skarżących pytanie jest uzależniona od treści statutu uczelni. Przykładowo w wyroku z dnia 28 lutego 2017 r. Sąd Najwyższy wskazał, że statut wyższej uczelni powinien osobno unormować sytuację osób zatrudnionych przed dniem 1 października 2013 r. na stanowisku adiunkta. Jeżeli od dnia 1 października 2013 r. statut wyższej uczelni nie przewidywał ustalenia maksymalnego okresu zatrudnienia, mianowanego przed tą datą adiunkta - doktora bez habilitacji, poniżej 8 lat (z uwzględnieniem wcześniejszego zatrudnienia), art. 120 ust. 1 ustawy z 2005 r. Prawa o szkolnictwie wyższym od 1 października 2013 r. stanowił podstawę do dalszego zatrudnienia adiunkta w celu uzyskania habilitacji w okresie ośmiu lat od

tej daty (II PK 396/15, LEX nr 2255422). W wyroku z dnia 7 czerwca 2017 r. (II PK 163/16, LEX nr 2329455) Sąd Najwyższy zajął stanowisko zgodnie z którym, jeżeli uczelnia zważając na nowelizację ustawy z 2011 r. korzysta ze swojej autonomii, dokonując zmian w statucie i dla uprzednio zatrudnionych potwierdza co najmniej dotychczasowe okresy zatrudnienia adiunktów, które są korzystniejsze niż w przyjmowanej nowelizacji, to sytuację tę należy respektować i kierować się tą regulacją (...). Ograniczenie okresu zatrudnienia z art. 120 ustawy odnosi się do nowo zatrudnionych, natomiast do wcześniej zatrudnionych w tym znaczeniu, że od wejścia życie ustawy ich zatrudnienie nie będzie już dłuższe niż nowo zatrudnianych. Ta ostatnia teza może być, zdaniem Sądu Najwyższego, aktualna tylko wtedy, gdy uczelnia nie określiła czasu zatrudnienia uprzednio zatrudnionych.

Drugi przepis prawa wymagający, zdaniem skarżących, wykładni doczekał się jednolitego rozstrzygnięcia. Wypowiedzenie stosunku pracy z uwagi na nieuzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w okresie wynikającym ze statutu uczelni Sąd Najwyższy uznał za ważne przyczyny uzasadniające rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 125 Prawa o szkolnictwie wyższym w wyroku z dnia 6 września 2011 r. (II PK 33/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 241). Podobnie w wyroku z dnia 4 kwietnia 2008 r. (I PK 249/07, LEX nr 465974) Sąd Najwyższy przyjął, że brak postępu w rozwoju naukowym przez czas określony w statucie może w konsekwencji uzasadniać rozwiązanie stosunku pracy z nauczycielem akademickim. Stanowisko to znajduje potwierdzenie również w najnowszym orzecznictwie - wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2017 r., III PK 37/16, LEX nr 2188648 oraz wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2017 r., I PK 163/16, LEX nr 2329455.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.